Κυριακὴ τῆς Τυρινῆς (Ματθ. 6, 14 – 21)
9 Μαρτίου 2008

Σήμερα, ἀδελφοί, «ἀνάμνησιν ποιούμεθα τῆς ἀπὸ τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς ἐξορίας τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδάμ». Διʼ ὃ «Κόσμος γενάρχαις, πικρὰ συνθρηνησάτω, βρώσει γλυκεῖα συμπεσὼν πεπτωκότι».

Ἂς θρηνήση καὶ ἂς κλάψη ὁ κόσμος πικρά, μαζὶ μὲ τοὺς γενάρχες, τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὔα, διότι ἔπεσε καὶ ἐκρημνίσθη μαζὶ μὲ αὐτούς, ἀφοῦ παρασύρθηκε ἀπὸ τὴν δῆθεν γλυκειὰ τροφή.

Μετὰ τὴν δημιουργία τῶν ἀγγέλων, ὁ δημιουργὸς μὲ μόνο τὸν λόγο Του δημιούργησε τὸν οὐρανό, τʼ ἄστρα, τὸν ἥλιο, τὴν γῆ, τὴν θάλασσα καὶ ὅλα τὰ ζῶα καὶ πτηνά. Τελευταῖον ἔπλασεν ἐκ τῆς γῆς τὸν ἄνθρωπο «καὶ ἐνεφύσησεν εἰς αὐτὸν πνοὴν ζωῆς».

Πλάσθηκε λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ σώματος γηΐνου καὶ ψυχῆς, ἀπὸ πνοῆς Θεοῦ. Κατʼ εἰκόνα Θεοῦ πλασθεὶς τοποθετήθηκε στὸν Παράδεισο, τόπο καὶ χῶρο χαρᾶς, τρυφῆς καὶ εὐτυχίας. Ὅλα ἦταν σʼ αὐτὸν ὑποταγμένα. Ἦταν βασιλιὰς τῆς γῆς καὶ τῆς κτίσεως. Σʼ ὅλα τὰ ζῶα καὶ τὰ πτηνὰ ἔδωσε ὄνομα ὁ ἄνθρωπος Ἀδὰμ καὶ ὅλα τὸν πλησίαζαν ἡμερώτατα καὶ τὸν ἀνεγνώριζαν.

Ὁ Ἀδὰμ ἦταν στολισμένος μὲ τὶς ἀρετὲς τῆς ἐλευθερίας, τῆς λογικῆς, τῆς αὐτοκυριαρχίας, τῆς βασιλείας ἐπὶ τοῦ Παραδείσου, ζοῦσε μὲ ἀπόλυτη εὐτυχία καὶ ἁρμονία μετὰ τοῦ Θεοῦ. Πλάσθηκε μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου, ἀθανασίας καὶ φθορᾶς, ἐλεύθερος νὰ ἐκλέξη ἢ τὸν θάνατον ἢ τὴν ζωήν, δυνάμενος νὰ μὴν ἁμαρτήση. Ἐλεύθερος λοιπὸν ὁ γενάρχης μας Ἀδὰμ νὰ ἐκλέξη μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου, βασιλείας ἢ δουλείας, παραδείσου τρυφῆς ἢ γῆς τριβόλων καὶ ἀκανθῶν, ἀπετόλμησε τὴν ἁμαρτία καὶ παρέβη τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ. Ἔφαγε ἀπὸ τὸν καρπό, ποὺ ἤλπιζε ὅτι θὰ γίνη Θεός, καὶ ἀπέθανε.

Ἀπὸ τὴν στιγμὴ τῆς παρακοῆς εἰσῆλθε στὴν σκιὰ τοῦ θανάτου αὐτὸς καὶ διʼ αὐτοῦ ὁλόκληρη ἡ ἀνθρωπότητα. Ἀμέσως γυμνώθηκε τῶν ἀρετῶν τοῦ οὐρανοῦ. Ἔχασε τὸ ἡγεμονικό, τὸ αὐτεξούσιο, τὸ ἐλεύθερο, τὴν δύναμη νὰ μὴν ἁμαρτήση. Εἶδε τὴν γυμνότητά του καὶ ἔκοψε φύλλα συκῆς γιὰ νὰ καλυφθῆ. Ἀπετόλμησε ὁ Ἀδὰμ τὸ ἀτόλμητο. Παρήκουσε τὸν Θεό ἄκουσε τὸν διάβολο, ἐξέπεσε συνεπῶς τῆς βασιλείας τοῦ Παραδείσου, τῆς ἀθανασίας, τῆς αἰωνιότητας, ἐνδύθηκε

δερμάτινους χιτῶνες ἐξευτελισμοῦ καὶ ἀτιμίας. Ἐξέπεσε τῆς θείας καταγωγῆς καὶ ἡ φύση ἐναντιώνεται πρὸς αὐτόν. Καὶ τότε κάθησε ὁ Ἀδὰμ ἀπέναντι τοῦ Παραδείσου καὶ θρηνῶντας γιὰ τὴ γύμνωσή του, τὴν ἐγκατάλειψή του, τὴν δυστυχία του ἔλεγε: Οἴμοι, ἀλλοίμονό μου, τί ἔπαθα ὁ ταλαίπωρος ἐγώ. Παρέβηκα τὴν ἐντολὴ τοῦ Δεσπότου καὶ Θεοῦ μου καὶ στεροῦμαι ὅλων τῶν ἀγαθῶν τοῦ Παραδείσου. Ἄχ, Παράδεισε, ἀγνότατε, ὁ δι᾽ ἐμὲ πεφυτευμένος, δὲν θὰ σὲ ἀπολαύσω πλέον. Νοσταλγεῖ ὁ Ἀδὰμ τὸν χαμένο Παράδεισο καὶ ὁ «ποτὲ βασιλεὺς τῶν ἐπιγείων πάντων κτισμάτων Θεοῦ, αἰχμάλωτος φαίνεται».

Ἀδελφοί, ἡ Ἐκκλησία θέλει νὰ ἀνανεώση καὶ σὲ ἐμᾶς τὴν νοσταλγία τοῦ Παραδείσου. Καὶ θέλοντας νὰ μᾶς ποδηγετήση στὴν δύσκολη τέχνη τῆς νηστείας καὶ τῆς μετάνοιας «ποιεῖ μνείαν πάντων τῶν ἐν ἀσκήσει λαμψάντων ἁγίων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν».

Οἱ Ἅγιοι εἶναι τὰ πρότυπα ποὺ θὰ ἀκολουθήσουμε στὸν ἀγῶνα ποὺ ἀρχίζει μὲ νοσταλγία τοῦ Παραδείσου. Δι᾽αὐτῶν «γὰρ τὴν τρίβον τὴν ὄντως εὐθεῖαν πορεύεσθαι ἔγνωμεν». Ξέρουμε ὅτι ὁ ἄνθρωπος πλάσθηκε γιὰ νὰ ζῆ στὸν Παράδεισο γιὰ τὴν γνώση τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν κοινωνία μαζί Του. Ἡ ἁμαρτία, ἡ παρακοὴ ὅμως τὸν ἀπομάκρυνε ἀπὸ τὴν εὐλογημένη ζωὴ καὶ ἔτσι ἡ ὕπαρξή του στὴν γῆ εἶναι μία ἐξορία.

Ὁ Χριστός, ὁ Σωτήρας τοῦ κόσμου ἀνοίγει τὴν πόρτα τοῦ Παραδείσου στὸν καθένα ποὺ τὸν ἀκολουθεῖ καὶ ἡ Ἐκκλησία, μὲ τὸ νὰ μᾶς ἀποκαλύπτη τὴν ὀμορφιὰ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ «ὡς ἐν ἐσόπτρῳ», κάνει τὴν ζωή μας μιὰ προσκυνηματικὴ πορεία πρὸς τὴν οὐράνια πατερικὴ γῆ.

Ἀδελφοί μου, ἡ Μεγάλη Σαρακοστὴ εἶναι ἡ ἀπελευθέρωσή μας ἀπὸ τὴ σκλαβιὰ τῆς ἁμαρτίας, ἀπὸ τὴν φυλακὴ τοῦ κόσμου τούτου. Καὶ ἡ εὐαγγελικὴ περικοπὴ αὐτῆς τῆς Κυριακῆς θέτει τοὺς ὅρους γιὰ μία τέτοια ἀπελευθέρωση. Πρῶτος ὅρος εἶναι «ἡ νηστεία», ἡ ἄρνηση δηλαδὴ νὰ δεχτοῦμε τὶς ἐπιθυμίες καὶ τὶς ἀνάγκες τῆς «πεπτωκυΐας» φύσης μας ὡς ἀπαραίτητες, ἡ προσπάθεια νὰ ἐλευθερωθοῦμε ἀπὸ τὴν πίεση τῆς σάρκας καὶ τῆς ὕλης πάνω στὸ πνεῦμα.

Γιὰ νὰ εἶναι ἀποτελεσματικὴ ἡ νηστεία μας δὲν πρέπει νά ᾽ναι ὑποκριτική, δηλαδὴ «πρὸς τὸ θεαθῆναι». Νὰ μὴ φαινόμαστε «τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες ἀλλὰ τῷ πατρὶ ἡμῶν τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ».

Δεύτερος ὅρος εἶναι ἡ συγγνώμη· «ἐὰν ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος». Ὁ θρίαμβος τῆς ἁμαρτίας, τὸ

κύριο γνώρισμα τοῦ ρόλου της πάνω στὸν κόσμο, εἶναι ἡ διαίρεση, ἡ ἀντίθεση, ὁ χωρισμός, τὸ μῖσος. Ἔτσι τὸ πρῶτο μπάσιμο, ἡ πρώτη εἴσοδος σ᾽ αὐτὸ τὸ φρούριο τῆς ἁμαρτίας εἶναι ἡ συγχωρητικότητα, ἡ ἐπιστροφὴ στὴν ἑνότητα, στὴν σύμπνοια, στὴν ἀγάπη.

Τὸ νὰ συγχωρήσω κάποιον σημαίνει νὰ βάζω ἀνάμεσα σὲ μένα καὶ στὸν ἐχθρό μου τὴν ἀκτινοβόλα συγχώρεση τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ. Τὸ νὰ συγχωρήσω εἶναι νὰ ἀγνοήσω τὸ ἀπελπιστικὸ ἀδιέξοδο στὶς διαπροσωπικὲς σχέσεις καὶ νὰ ἀναφερθῶ στὸ Χριστό. Συγχώρεση πραγματικὰ εἶναι ἕνα πέρασμα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ μέσα στὸν ἁμαρτωλὸ καὶ «πεπτωκότα» κόσμο.

Ἀδελφοὶ ἀκροατὲς τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ· ἁμάρτησαν οἱ πρωτόπλαστοι, ἀλλὰ μὲ τὶς δικαιολογίες τους μεγάλωσαν τὴν ἐνοχή τους. Ὁ Ἀδὰμ εἶπε «Ἡ γυνὴ ἣν ἔδωκας μετ᾽ ἐμοῦ, αὕτη μοι ἔδωκεν ἀπὸ τοῦ ξύλου καὶ ἔφαγον». Καὶ ὅταν ὁ Κύριος ρώτησε τὴν Εὔα «τί τοῦτο ἐποίησας;» ἀπάντησε· «ὁ ὄφις ἠπάτησέ με καὶ ἔφαγον». ¨Ολοι εἶχαν ὑποκριθῆ. Καὶ ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα καὶ ὁ διάβολος.

Καὶ ἔτσι μὲ τὴν ὑποκρισία καὶ τὸ δόλο κλείσθηκε ὁ παράδεισος καὶ «ἀπέστρεψεν Κύριος τὸ πρόσωπον Αὐτοῦ ἀπὸ τῶν παίδων του» καὶ ὁ ψαλμωδὸς στὸ μεγάλο προκείμενο τῆς ἡμέρας ποὺ ἀναγγέλει τὴν ἀρχὴ τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς ψάλλει: «Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ παιδός σου ὅτι θλίβομαι».

Τονίζεται τὸ μυστηριῶδες μῖγμα τῆς ἐλπίδας μὲ τὴν ἀπογοήτευση, τοῦ φωτὸς μὲ τὸ σκοτάδι. Στέκομαι μπροστὰ στὸ Θεό, μπροστὰ στὴ δόξα καὶ στὴν ὀμορφιὰ τῆς βασιλείας Του, ἀναγνωρίζω ὅτι ἀνήκω σ᾽ αὐτὴ καὶ δὲν ἔχω ἄλλη κατοικία οὔτε ἄλλη χαρά οὔτε ἄλλο σκοπό. Συναισθάνομαι ὅτι εἶμαι ἐξόριστος καὶ ζῶ στὸ σκοτάδι καὶ στὴν λύπη τῆς ἁμαρτίας γι᾽ αὐτὸ θλίβομαι. Μόνο στὸ Θεὸ μπορῶ νὰ πῶ «πρόσχες τῇ ψυχῇ μου», Κύριε, καὶ σῶσόν με.

Ἀδελφοί, ἀπὸ αὔριο θὰ περιπλανηθοῦμε σαράντα μέρες στὴν ἔρημο τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς· ὅμως ἀπὸ τώρα βλέπουμε νὰ λάμπη στὸ τέλος τὸ φῶς τῆς Ἀνάστασης, τὸ φῶς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Δριμὺς ὁ χειμών ἀλλὰ γλυκὺς ὁ Παράδεισος! Θάρρος λοιπόν!

Ἀρχιμ. Ν. Κ.